

Spørgsmål 8:

Indenrigsministerens kommentar ønskes til en ordning, hvor de overskydende personlige stemmer bliver *listestemmer*.

Svar:

Den ordning, hvorefter en vælger kan afgive sin stemme enten på en enkelt kandidat eller på en hel liste i den opstillede rækkefølge, blev indført ved den kommunale valglov af 1924.

Tidligere — dvs. efter den kommunale valglov af 1908 — havde vælgeren kun adgang til at afgive sin stemme på en liste. Kandidaterne blev derfor altid valgte i listens rækkefølge, og vælgeren havde således ikke nogen mulighed for at ændre den rækkefølge, der var bestemt ved opstillingen af kandidatlisten.

I 1921 nedsattes ved lov af 29. april en kommission, der blandt andet fik til opgave at undersøge spørgsmålet om evt. ændring af den fremgangsmåde ved foretagelsen af kommunale valg, der er foreskrevet i lov nr. 79 af 20. april 1908. I den betænkning, som valglovskommissionen afgav i 1922, udtalte et flertal, at man burde imødekomme det navnlig i landkommunerne udbredte ønske blandt vælgerne om adgang til at vælge imellem de på en kandidatliste opførte personer, således at vælgeren ved afkrydsning på stemmesedlen vil have mulighed for at ændre den rækkefølge, hvori kandidaterne er opførte.

Som følge af den foreslåede adgang til at stemme på en bestemt af listens kandidater drøftede kommissionen forskellige metoder angående valgets opgørelse for at finde en opgørelsesmåde, som kunne tilvejebringe et passende forhold mellem den indflydelse, de på listen som sådan afgivne stemmer (listestemmer) og de på bestemte kandidater afgivne stemmer (personlige stemmer) skulle have på de enkelte kandidaters valg. Kommissionens flertal foreslog indførelse af det belgiske system, der havde været anvendt siden 1899, og som i praksis havde virket tilfredsstillende, idet det giver adgang til at fremhæve en enkelt kandidat, uden dog at et mindretal derved vil kunne øve en uforholdsmæssig indflydelse på valgets udfald.

Den belgiske metode, der som nævnt blev indført i valgloven i 1924, går ud på følgende:

Når antallet af medlemmer, der skal væl-

ges af en liste, er bestemt, findes listens fordelingstal ved at dividere listens samlede stemmetal — altså både personlige og listestemmer — med et tal, der er én større end det antal kandidater, der skal vælges af listen. Det ved divisionen fremkomne tal forhøjes til det nærmest følgende hele tal, og dette tal er listens fordelingstal. Derefter fordeles de afgivne listestemmer, således at man — så langt listestemmerne rækker — tildeler kandidaterne i den rækkefølge, hvori de er opført på listen, så mange listestemmer, at de med deres personlige stemmer sammen med de tillagte listestemmer opnår fordelingstallet. Når man på denne måde har fordelt alle listestemmerne, erklæres de kandidater, der har opnået fordelingstallet, for valgt i den rækkefølge, hvori de er opført på listen. Opnås det ikke på denne måde at få udpeget alle de kandidater, der skal vælges, erklæres i rækkefølge efter størrelsen af de opnåede stemmetal — dvs. personlige og tillagte listestemmer tilsammen — så mange af listens øvrige kandidater for valgte, som endnu skal vælges af listen.

Ved den belgiske metode svækkes indflydelsen af listeordenen en del, og der søges samtidig at give listen og de enkelte kandidater en passende indflydelse efter stemmetal; der tages dog det hensyn til listeordenen, at de, der har opnået fordelingstallet, altid erklæres valgte i dens rækkefølge, hvilket ikke er uden praktisk betydning, hvor lokale partiførere stilles først på listerne.

I mange tilfælde vil sådanne lokale partiførere virke som stemmemagneter, således at en stor del af vælgerne foretrækker at stemme personligt på en sådan kandidat, hvorved denne opnår et stort overskud af personlige stemmer. Efter metoden ses der ved den videre udtagelse af de valgte kandidater bort fra sådanne stemmeoverskud, og det spørgsmål er rejst, om overskydende personlige stemmer ikke burde betragtes som listestemmer og fordeles til de ikke-valgte kandidater på samme måde, som de egentlige listestemmer bliver det.

Hertil skal bemærkes, at medens det må formodes, at den vælger, der afgiver en listestemme, enten er indifferent over for personspørgsmålet eller også har godkendt den opstillede listeorden og derfor er indforstået med, at hans stemme, for så vidt den ikke er nødvendig til at indvælge listens